

การสอนสระในแบบเรียนภาษาไทย
สำหรับเด็กเริ่มเรียนอ่านเขียนเบื้องต้น
ตั้งแต่รัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน
Teaching Vowels in Thai Textbooks
for Children's basic reading and Writing
Since KING RAMA V to KING RAMA IX

รุ่งอรุณ โรจนรัตน์ดำรง*

Rungarun Rojrtanadamrong

วิไลศักดิ์ กิ่งคำ**, Ph.D.

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์***, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปสระที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาไทยและรูปแบบการนำเสนอสระในแบบเรียนภาษาไทย ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2435-2556) คัดเลือกจากกำหนดการใช้แบบเรียนจากกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยเลือกเฉพาะแบบเรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกอ่านเขียนเบื้องต้นหรือเฉพาะแบบเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมดจำนวน 17 แบบเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเกณฑ์วิเคราะห์หน่วยเสียงสระในภาษาไทย ของกาญจนา นาคสกุล (2541) เพื่อศึกษารูปสระในแบบเรียนภาษาไทย และวิธีสอนแบบ Phonics Method ของ Noah Webster (1824) เพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนอสระในแบบเรียนภาษาไทย โดยนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์

* นิติปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

E-mail: rung_took@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

E-mail: fhumwsk@ku.ac.th; อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

*** รองศาสตราจารย์ หัวหน้าโครงการไทยศึกษา วิทยาลัยนานาชาติปรีดี พนมยงค์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ E-mail: thai@tu.ac.th; อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

จากการศึกษาการสอนสระในแบบเรียนภาษาไทยสำหรับเด็กเริ่มเรียนอ่านเขียนเบื้องต้น ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปสระเดี่ยวและสระประสมในแบบเรียนภาษาไทย ตามหน่วยเสียงสระในภาษาไทยทั้งหมด 21 หน่วยเสียง รูปสระที่ไม่ปรากฏใช้แล้วในปัจจุบัน ได้แก่ สระเออะ รูป ะ เ็ เช่น เก็ง, เก็น สระเออะ รูป ะเ็ เช่น เก็อง, เก็อน สระเอาะ รูป ะเา เช่น สงเคาะห์, อนุเคาะห์ สระเอีย รูป ะเีย เช่น เก็ยน, เต็ยง สระเอีย รูป ะเีย เช่น วยง, รยง, สงยม สระเอือ รูป ะเือ เช่น เค็อง, เค็อน สระอัว รูป ะเัว เช่น เผลัวะ สระอัวะ รูป ะเัว เช่น ก็วง, ก็วน สระอัว รูป ะเัว เช่น ทัวว, ตวตวน นอกจากนี้ การปรากฏรูปสระโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับ ดังนี้ แบบเรียนเร็ว (61 รูป) แบบแรกเรียน (58 รูป) แบบหัดอ่านเบื้องต้น (54 รูป) แบบเรียนหลวง (49 รูป) แบบเรียนเร็วใหม่ (44 รูป) แบบหัดอ่านหนังสือไทย (41 รูป) แบบเรียนใหม่ (40 รูป) แบบเรียนบันไดก้าวหน้า (36 รูป) หนังสือเรียนภาษาไทย พ.ศ. 2521 (36 รูป) ภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา (36 รูป) ภาษาไทยชุดภาษาเพื่อชีวิต (35 รูป) แบบสอนอ่านมาตรฐาน (31 รูป) แบบหัดอ่าน ก ข ก กา (30 รูป) หนังสือสุดาคาวี (30 รูป) หนังสือภาษาไทย พ.ศ. 2521 (36 รูป) หนังสือชุดเสริมประสบการณ์ (26 รูป) นอกจากนี้ยังพบว่าแบบเรียนที่มีการสอนอ่านเป็นคำ ประโยค จะมีการสอนรูปสระไม่ครบทุกรูปตามระบบเสียงในภาษาไทย ซึ่งการสอนรูปสระนั้นควรนำเสนอให้ครบทุกรูปเนื่องจากแบบเรียนจัดเป็นวัสดุในสอนอ่านสำหรับเด็กเริ่มเรียนอ่านเขียนเบื้องต้น หากผู้เรียนรู้จักรูปสระครบทุกรูปจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการอ่านวัสดุอื่นต่อไป 2) รูปแบบการนำเสนอสระในแบบเรียนภาษาไทย พบว่ามี 4 รูปแบบ คือ การสอน “แม่ นโม” การสอนรูป-ชื่อสระ การสอนสระโดยวิธีการแจกลูกและการสอนสระโดยวิธีสะกดคำ นอกจากนี้ยังพบว่าแบบเรียนบางเล่มมีการสอนรูปแบบการนำเสนอสระมากกว่า 1 รูปแบบและขาดความสม่ำเสมอในการนำเสนอเนื้อหา ซึ่งแบบเรียนภาษาไทยควรมีการสอนรูปแบบสระให้สอดคล้องกันทั้งเล่มเพื่อให้การนำเสนอเนื้อหามีความต่อเนื่องในการฝึกอ่านเพื่อการจดจำรูปสระ อันเป็นกระบวนการพื้นฐานสำคัญในการสอนให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้

คำสำคัญ: สระ, การสอนสระ, แบบเรียน, ภาษาไทย, การอ่าน

Abstract

The objective of the research was to examine about vowels and their presentation format which appear in Thai's textbook. The scope of study was Thai's textbook since King RAMA 5 to present (2435-2556 B.E). Determiner selection of textbook from the Ministry of education. Researcher select particular textbook which focus on training students for basic reading, writing or only textbook for primary school in grade 1, total 17 books. Research instruments were the criterion analysis of the vowel phonemes in Thai language from Kanjana Naksakul (2541 B.E) for examine the vowels format in Thai's textbook and Teaching Phonics Method from Noah Webster (1824 C.E) to investigate the vowel presentations in Thai's textbook. Presentation data by descriptive analysis.

From examine teaching vowels in Thai's basic reading and writing for children textbook, the results of the study were as follows: 1) By the vowels in Thai language totals 21 phonemes, Vowels are not appear at present. Example form เ-็ for example เกิง, เกิน form เ-อ for example เกือง, เกือน form เ-า for example สงเคราะห์, อนุเคราะห์ form เ-ย for example เกียน, เตียง form -ย- for example วยง, รยง, สยง form เ-อ for example เคือง, เฮือน form เ-ัวะ for example เผลัวะ form -ว for example กือว, กือน form -วว for example ทิวว, ติวตวน other than both single vowel and diphthong vowel in Thai's textbook will appear in descending order from largest to smallest, Speedy textbook (61 figure), Primary textbook (58 figure), Basic reading textbook (54 figure), Royal textbook (49 figure), New speedy textbook (44 figure), Practice reading Thai's language textbook (41 figure), New textbook (40 figure), Ladder model textbook (36 figure), Thai's language textbook 2521 B.E (36 figure), Basic Thai's language textbook (36 figure), Thai's language for life textbook (35 figure), Teaching standard reading Thai's language textbook (31 figure), Practice reading Kor Khor Kor Ka textbook

(30 figure), Suda and Kawi textbook (30 figure), Thai's textbook 2521 B.E (36 figure) and Experience series textbook (26 figure), respectively. 2) There are 4 vowels presentation formats in Thai's textbook, "Mae Nam" teaching, Vowel's name and picture teaching, Teaching vowels by distribute the ball and Teaching vowels by spelling. Other than some textbooks present more than one formats cause the lack of consistency in content presentation so textbooks might present to conform because these important to teach the students to read and write.

Keywords: Vowels, Teaching Vowels, Textbooks, Thai Language, Reading

บทนำ

แบบเรียนเป็นหนังสือที่นำเสนอเนื้อหาความรู้ โดยกำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอน มีการรวมเนื้อหา การลำดับเนื้อหา และวิธีการสอนที่ควบคู่ไปด้วยกันเพื่อถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนในการเรียนรู้และทำความเข้าใจ ไปตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื้อหาและวิธีการสอน (Methodology) จัดเป็นสิ่งสำคัญของการสอนภาษาที่จะนำมาสู่การพัฒนาวัตถุประสงค์การสอนและจุดมุ่งหมายในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ตามกรอบวิชาที่กำหนด และประสงค์ให้เรียนรู้ตามหลักวิชานั้น ๆ วิธีการสอนจึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับให้เข้ากับยุคสมัย ดังที่ ปีเตอร์ สตรีเวนส์ (Peter Strevens, 1968) กล่าวว่า การนำกฎเกณฑ์หรือหลักการต่าง ๆ ที่จะนำมาสู่การพัฒนาแบบเรียนนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงหัวข้อของการสอนว่าควรที่จะนำเรื่องใดมารวมเข้าด้วยกัน มีการจัดลำดับการสอนเรื่องนั้นอย่างไรและใช้เทคนิคการสอนอะไรบ้างที่เหมาะสมกับแต่ละเรื่องนั้น ๆ

ความมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยในแบบเรียนซึ่งถือเป็นเรื่องที่ต้องนำมาพิจารณาพร้อมด้วย ดังที่ในแบบเรียนเร็ว (2442, หน้า 11) เล่ม 1 เล่มต้น มุ่งสอนให้เด็กอ่านหนังสือออกได้เร็ว เล่ม 2 ตอนกลาง มุ่งให้เขียนหนังสือได้ถูก เล่ม 3 ตอนท้าย มุ่งสอนการใช้คำและเขียนให้ถูกต้อง ส่วนแบบหัดอ่านหนังสือไทย (2502, หน้า 1) ระบุว่าหลังเรียนจบเล่มนี้แล้วมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้หนังสือไทย นอกจากนี้หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (2533) ได้กล่าวถึง

การเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรฉบับปรับปรุงได้พัฒนาไปจากเดิม กล่าวคือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการและความรู้ที่นึกคิดต่าง ๆ มีความคล่องแคล่วแม่นยำในทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน และสามารถสื่อความได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (2554) มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะทางภาษาจากการอ่าน เขียน ฟัง ดู พูด เรื่องที่น่าสนใจ ผสานความเข้าใจลักษณะของภาษาไทย ตระหนักกับรู้ในความงามของภาษา ภูมิปัญญาภาษา กระบวนการคิดและการบูรณาการ ดังนั้น การพิจารณาเนื้อหาและวิธีการสอนที่ปรากฏในแบบเรียนนั้นเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียบเรียงเนื้อหาและเกี่ยวพันกับวิธีการสอนด้วย

การศึกษาการสอนสระในแบบเรียนภาษาไทยทำให้เห็นถึงการสอนรูปสระที่ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของรูปสระตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน อีกทั้งรูปแบบการนำเสนอสระซึ่งถือเป็นวิธีการสอนสระอย่างหนึ่งที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาไทย ซึ่งแบบเรียนแต่ละเล่มนั้นมีรูปแบบการสอนสระที่แตกต่างกันออกไป สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการสอนสระซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้

ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะวิเคราะห์เนื้อหาการสอนสระในแบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เริ่มเรียนอ่านเขียนภาษาไทยเป็นภาษาแม่ถึงการเปลี่ยนแปลงรูปและรูปแบบการสอนสระ ที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาไทยในปัจจุบัน ตลอดจนข้อดีข้อบกพร่องอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแบบเรียนต่อไปในอนาคต

เนื้อหา

การศึกษาการสอนสระในแบบเรียนภาษาไทยสำหรับเด็กเริ่มเรียนอ่านเขียนเบื้องต้น ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ รูปสระและรูปแบบการนำเสนอสระในแบบเรียนภาษาไทย

1. **รูปสระ** ลักษณะสระในแบบเรียนภาษาไทย เมื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับรูปและเสียงสระในอักษรวิธีโครงสร้างภาษาไทย พบว่ามีลักษณะที่ปรากฏดังต่อไปนี้

1.1 สระเดี่ยว (Simple Vowel)

แบบเรียนต่าง ๆ ปรากฏการสอนสระเดี่ยว จำนวน 18 หน่วยเสียง โดยจำแนกแบบเรียนภาษาไทยแต่ละเล่ม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลักษณะสระเดี่ยวที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาไทยกับสระตาม อักษรวิธีโครงสร้างภาษาไทยปัจจุบัน พบความแตกต่างในการสอนสระ ดังนี้

1.1.1 สระอะ /a/ ในรูปอักษรปัจจุบันปรากฏเพียง 7 รูป คือ -ะ, ั, ำ, ใ-, ใ-, ใ-, รร ส่วนในแบบเรียนภาษาไทยมีการสอนรูปสระแตกต่างกัน ดังนี้

1) แบบเรียนเร็ว (พ.ศ. 2432) และแบบแรกเรียน (พ.ศ. 2470) ปรากฏการสอนรูปสระอะ 12 รูป คือ -ะ, ั, ำ, ใ-, ใ-, ใ-, รร, งง, นน, กก, ดด และบบ โดยจัดให้ งง, นน, กก, ดด เป็นลักษณะของคำโบราณที่อ่านออกเสียงเหมือนมีไม้ผัด

2) แบบหัดอ่าน ก ข ก กา (พ.ศ. 2455) ปรากฏการสอนรูปสระอะเพียง 5 รูป คือ -ะ, ำ, ใ-, ใ-, ใ- เนื่องจากแบบหัดอ่าน ก ข ก กา สอนแจกลูก และการสะกดคำเฉพาะคำที่ไม่มีตัวสะกดเท่านั้น

3) แบบหัดอ่านเบื้องต้น (พ.ศ. 2470) ปรากฏการสอนรูปสระอะ 9 รูป คือ -ะ, ั, ำ, ใ-, ใ-, ใ-, รร, งง และ นน โดยระบุให้ งง, นน เป็นลักษณะของคำโบราณที่อ่านออกเสียงเหมือนมีไม้ผัด แต่ไม่ปรากฏการสอนรูป กก, ดด ดังเช่นในแบบเรียนเร็ว

4) แบบเรียนเร็วใหม่ (พ.ศ. 2480), แบบสอนอ่านมาตรฐาน (พ.ศ. 2486), แบบเรียนบันไดก้าวหน้า (พ.ศ. 2498), หนังสือสุดาคาวี (พ.ศ. 2502), แบบเรียนภาษาไทย (หลักสูตรพ.ศ. 2502), หนังสือเสริมประสบการณ์ (พ.ศ. 2503), หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตรพ.ศ. 2521), หนังสือชุดพื้นฐานภาษา (หลักสูตรพ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ (หลักสูตร พ.ศ. 2544), หนังสือชุดภาษาเพื่อชีวิต (หลักสูตร พ.ศ. 2551) ปรากฏการสอนรูปสระอะเพียง 6 รูป คือ -ะ, ั, ำ, ใ-, ใ-, ใ-

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า แบบเรียนที่มีการสอนรูปสระอะ /a/ ที่มีจำนวน 7 รูป เช่นเดียวกับปัจจุบัน ได้แก่ แบบเรียนหลวง (พ.ศ. 2414), แบบหัดอ่านหนังสือไทย (พ.ศ. 2464) และแบบเรียนใหม่ (พ.ศ. 2475)

1.1.2 สระอิ /i/ ในแบบเรียนภาษาไทยมีการสอนรูปสระแตกต่างกัน
ได้แก่

1) แบบเรียนหลวง, แบบเรียนเร็ว, แบบหัดอ่านเบื้องต้น,
แบบแรกเรียน ปรากฏการสอนรูปสระอิ 2 รูป คือ ิ และ ฤ โดยถือว่า ฤ ออกเสียง
เป็น ริ เช่น ฤทธิเดช, ฤษฏี, อังกฤษ, ปฤษฏางค์ เป็นต้น ฤ เป็นสระสันสกฤตที่นำมา
ใช้ในภาษาไทย

นอกจากนี้ แบบเรียนที่มีการสอนรูปสระอิ /i/ มีจำนวน 1 รูป
ดังเช่นปัจจุบัน ได้แก่ แบบหัดอ่าน ก ข ก กา, แบบหัดอ่านหนังสือไทย, แบบเรียน
ใหม่, แบบเรียนเร็วใหม่, แบบสอนอ่านมาตรฐาน, แบบเรียนบันไดก้าวหน้า, หนังสือ
สุดาควี, แบบเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2502), หนังสือเสริมประสบการณ์,
หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2521), หนังสือชุดพื้นฐานภาษา (หลักสูตร
พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ (หลักสูตร พ.ศ. 2544) และหนังสือชุด
ภาษาเพื่อชีวิต (หลักสูตร พ.ศ. 2551)

1.1.3 สระอิ /uu/ ในรูปอักษรปัจจุบันปรากฏเพียง 1 รูป คือ ื ส่วนใน
แบบเรียนภาษาไทยมีการสอนรูปสระแตกต่างกัน ได้แก่

1) แบบเรียนหลวง, แบบเรียนเร็ว, แบบหัดอ่านเบื้องต้น และ
แบบแรกเรียน ปรากฏการสอนรูปสระอิ 3 รูป คือ ื ฤ และ ฎ โดยจัดว่า ฤ ออกเสียง
เป็น ื, ฎ ออกเสียงเป็น ื เป็นสระสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย เช่น ฤ ไทย,
ระฎก, ประพฤติ, ฎกซึ่ง เป็นต้น

แบบเรียนภาษาไทยที่มีการสอนรูปสระอิ /uu/ มีจำนวน 1 รูป
ดังเช่นในปัจจุบัน ได้แก่ แบบหัดอ่าน ก ข ก กา, แบบหัดอ่านหนังสือไทย, แบบเรียน
ใหม่, แบบเรียนเร็วใหม่, แบบสอนอ่านมาตรฐาน, แบบเรียนบันไดก้าวหน้า, หนังสือ
สุดาควี, แบบเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2502), หนังสือเสริมประสบการณ์,
หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2521), หนังสือชุดพื้นฐานภาษา (หลักสูตร
พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ (หลักสูตร พ.ศ. 2544) และหนังสือชุด
ภาษาเพื่อชีวิต (หลักสูตร พ.ศ. 2551)

1.1.4 สระอิอ /uu/ แบบเรียนภาษาไทยที่มีการแสดงรูปสระแตกต่างกัน
ได้แก่

1) แบบเรียนหลวง, แบบเรียนเร็ว, แบบหัดอ่านเบื้องต้นและแบบแรกเรียน ปรากฏการสอนรูปสระ 4 รูป คือ ี, ือ, ฤ และ ฎ เพราะถือว่า ฤ ออกเสียง รือ และ ฎ ออกเสียง ลือ เป็นสระสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย เช่น ฤษี, ฤไชย, เล่าฎฎ, ฎฎา เป็นต้น

นอกจากนี้แบบเรียนภาษาไทยที่กำหนดการสอนรูปสระชื่อ /u:/ มีจำนวน 1 รูป เหมือนในปัจจุบัน ได้แก่ แบบหัดอ่าน ก ข ก กา, แบบหัดอ่านหนังสือไทย, แบบเรียนใหม่, แบบเรียนเร็วใหม่, แบบสอนอ่านมาตรฐาน, แบบเรียนบันไดก้าวหน้า, หนังสือสุดาควี, แบบเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2502), หนังสือเสริมประสบการณ์, หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2521), หนังสือชุดพื้นฐานภาษา (หลักสูตร พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ (หลักสูตร พ.ศ. 2544) และหนังสือ ชุดภาษาเพื่อชีวิต (หลักสูตร พ.ศ. 2551)

1.1.5 สระเอะ /e/ ในรูปอักษรปัจจุบันปรากฏ 3 รูป คือ เะ, เ- และ ี ส่วนในแบบเรียนภาษาไทยมีการแสดงรูปสระแตกต่างกัน ได้แก่

1) แบบหัดอ่าน ก ข ก กา ปรากฏการสอนรูปสระเพียง 1 รูป เท่านั้น คือ เะ เช่น คำว่า เกะ เพราะแบบหัดอ่าน ก ข ก กา สอนแจกลูกและการสะกดคำเฉพาะคำที่ไม่มีตัวสะกดเท่านั้น

2) หนังสือสุดาควี, แบบเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2502), หนังสือเสริมประสบการณ์ ปรากฏการสอนรูปสระเพียง 2 รูป คือ ี และ เ- เช่น คำว่า เห็น, เล่น แต่กลับไม่ปรากฏการสอนรูปสระ เะ ทั้งที่เป็นสระเดี่ยวคงรูปซึ่งแบบเรียนภาษาไทยควรมีการสอนสระเดี่ยวคงรูปเป็นพื้นฐานที่ควรสอนก่อนสระลดรูป

นอกจากนี้ยังพบว่า แบบเรียนภาษาไทยที่กำหนดการสอนรูปสระเอะ /e/ มีจำนวน 3 รูป ตามรูปสระในปัจจุบัน ได้แก่ แบบเรียนหลวง, แบบเรียนเร็ว, แบบหัดอ่านเบื้องต้น, แบบแรกเรียน, แบบหัดอ่านหนังสือไทย, แบบเรียนใหม่, แบบเรียนเร็วใหม่, แบบสอนอ่านมาตรฐาน, แบบเรียนบันไดก้าวหน้า, หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2521), หนังสือชุดพื้นฐานภาษา (หลักสูตร พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ (หลักสูตร พ.ศ. 2544) และ หนังสือชุด ภาษาเพื่อชีวิต (หลักสูตร พ.ศ. 2551)

1.1.6 สระแอะ/เ/ ในรูปอักษรปัจจุบันปรากฏ 3 รูป คือ แอะ, เอะ, แะ ส่วนในแบบเรียนภาษาไทยที่มีการแสดงรูปสระแตกต่างกัน ได้แก่

1) แบบสอนอ่านมาตรฐาน, หนังสือสุดาคาวี พบว่าปรากฏการสอนรูปสระแอะเพียง 1 รูป เท่านั้น คือ แอะ เช่น คำว่า แพะ, แะ

2) แบบเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2502) พบว่า ปรากฏการสอนรูปสระเพียง 2 รูป คือ แอะ, แะ แต่ไม่ปรากฏการสอนคำที่ประสมด้วยรูป แะ นอกจากนี้ยังพบว่า แบบเรียนภาษาไทยที่กำหนดการสอนรูปสระ

สระแอะ/เ/ มีจำนวน 3 รูป ตามรูปสระในปัจจุบัน ได้แก่ แบบเรียนหลวง, แบบเรียนเร็ว, แบบหัดอ่าน ก ข ก กา, แบบหัดอ่านเบื้องต้น, แบบแรกเรียน, แบบหัดอ่านหนังสือไทย, แบบเรียนใหม่, แบบเรียนเร็วใหม่, แบบเรียนบันไดก้าวหน้า, หนังสือชุดเสริมประสบการณ์ภาษาไทย, หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2521), หนังสือชุดพื้นฐานภาษา (หลักสูตร พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ (หลักสูตร พ.ศ. 2544) และ หนังสือชุด ภาษาเพื่อชีวิต (หลักสูตร พ.ศ. 2551)

1.1.7 สระเออะ /เอ/ ในรูปอักษรปัจจุบันปรากฏ 2 รูป คือ เออะ, เอ ส่วนในแบบเรียนภาษาไทยที่มีการแสดงรูปสระแตกต่างกัน ได้แก่

1) แบบเรียนเร็ว ปรากฏการสอนรูปสระ 4 รูป คือ เออะ, เอ, เอ และ เอ (ไม่ได้คู้บนสระอี) โดยที่รูป เอ และ รูป เอ จะปรากฏในคำที่มีตัวสะกดสามารถสะกดได้ทั้งสองรูป โดยไม่มีความแตกต่างทางเสียง เช่น เก็ง, เกิน นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า รูปสระ เอ ปรากฏเฉพาะในแบบเรียนเร็วเท่านั้น

2) แบบหัดอ่าน ก ข ก กา ปรากฏการสอนรูปสระเพียง 1 รูป คือ เออะ เพราะแบบหัดอ่าน ก ข ก กา สอนแจกลูกและการสะกดคำเฉพาะคำที่ไม่มีตัวสะกดเท่านั้น

3) แบบแรกเรียน, แบบเรียนเร็วใหม่ ปรากฏการสอนรูปสระ 3 รูป คือ เออะ, เอ และ เอ โดยที่รูป เอ จะปรากฏในคำที่มีตัวสะกดโดยการแปลง อะ เป็นไม้ไต่คู้ และแปลง อ เป็น อี เช่น เพ็ง, เงิน, เยิง ส่วนรูป เอ จะปรากฏในคำที่มีตัวสะกดและมีรูปวรรณยุกต์ เช่น เกลิม, เกลิม, เป้ม, เป้ม

4) แบบสอนอ่านมาตรฐาน, หนังสือสุดาคาวี ปรากฏการสอนรูปสระเพียง 1 รูป เท่านั้น คือ รูป เ-ิ เช่น เงิน, น้ำเงิน แต่กลับไม่ปรากฏการสอนรูปสระเอะ ซึ่งเป็นสระเดี่ยวคงรูปและเป็นสระพื้นฐานที่ควรสอนก่อนสระลดรูป

นอกจากนี้ ยังพบว่า แบบเรียนภาษาไทยที่กำหนดการสอนรูปสระเออะ /อ/ มีจำนวน 2 รูป ตามรูปสระในปัจจุบัน ได้แก่ แบบเรียนหลวง, แบบหัดอ่านเบื้องต้น, แบบหัดอ่านหนังสือไทย, แบบเรียนใหม่, แบบเรียนบันไดก้าวหน้า, หนังสือชุดเสริมประสบการณ์ภาษาไทย, หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2521), หนังสือชุดพื้นฐานภาษา (หลักสูตร พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ (หลักสูตร พ.ศ. 2544) และ หนังสือชุด ภาษาเพื่อชีวิต (หลักสูตร พ.ศ. 2551)

1.1.8 สระเออ /อ/ ในรูปอักษรปัจจุบันปรากฏเพียง 3 รูป คือ เ-อ, เ-ิ, เ- ส่วนในแบบเรียนภาษาไทยที่มีการแสดงรูปสระแตกต่างกัน ได้แก่

1) แบบเรียนเร็ว ปรากฏการสอนรูปสระเออ 5 รูป คือ เ-อ, เ-ิ, เ-, เ-ี และ ฤ ซึ่งการสอนรูป ฤ ออกเสียง เรอ เป็นสระสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย เช่น ฤช ส่วนรูป เ- จะปรากฏในคำที่มีตัวสะกด เช่นเดียวกับรูป เ-ิ และ เ-ี เช่น ดีเบ็งมาง, ร่าเร็ง, ป่าเพ็ง, เอย นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าสระรูป เ-ี พบว่ามีการสอนรูปสระนี้เฉพาะในแบบเรียนเร็วเท่านั้น

2) แบบหัดอ่าน ก ข ก กา ปรากฏการสอนรูปสระเออ เพียง 1 รูป เท่านั้น คือ เ-อ เพราะแบบหัดอ่าน ก ข ก กา สอนแจกลูกและการสะกดคำเฉพาะคำที่ไม่มีตัวสะกดเท่านั้น

3) แบบหัดอ่านเบื้องต้น, แบบแรกเรียน ปรากฏการสอนรูปสระเออ 4 รูป คือ เ-อ, เ-ิ, เ- และ ฤ โดยที่รูป ฤ ออกเสียง เรอ เป็นสระสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย เช่น ฤช

4) แบบเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2502) ปรากฏการสอนรูปสระเออเพียง 1 รูป เท่านั้น คือ เ-ิ เช่น เดิน, เปิด, เลิก แต่กลับไม่พบการสอนสระรูป เ-อ ซึ่งเป็นสระเดี่ยวคงรูปและควรสอนก่อนสระลดรูป

5) หนังสือเสริมประสบการณ์ ปรากฏการสอนรูปสระเออ 2 รูป คือ เ-อ, เ-ิ แต่ไม่ปรากฏการสอนรูป เ-

นอกจากนี้ ยังพบว่า แบบเรียนภาษาไทยที่กำหนดการสอนรูปสระเออ /**๑:**/ มีจำนวน 3 รูป ตามรูปสระในปัจจุบัน ได้แก่ แบบเรียนหลวง, แบบหัดอ่านหนังสือไทย, แบบเรียนใหม่, แบบเรียนเร็วใหม่, แบบสอนอ่านมาตรฐาน, แบบเรียนบันไดก้าวหน้า, หนังสือสุดาควี, หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2521), หนังสือชุดพื้นฐานภาษา (หลักสูตร พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ (หลักสูตร พ.ศ. 2544), หนังสือชุด ภาษาเพื่อชีวิต (หลักสูตร พ.ศ. 2551)

1.1.9 สระเอาะ /**๑**/ ในรูปอักษรปัจจุบันปรากฏเพียง 4 รูป คือ เอะ, ๑, ๑, ๑ ส่วนในแบบเรียนภาษาไทยที่มีการแสดงรูปสระแตกต่างกัน ได้แก่

1) แบบเรียนหลวง ปรากฏการสอนรูปสระเอาะ 4 รูป คือ เอะ, ๑, ๑ และ เอ- แบบเรียนหลวง ไม่ปรากฏการสอนสระรูป ๑ นอกจากนี้ ปรากฏการใช้รูป เอ เฉพาะในคำที่ตามด้วยตัวการ์นต์ เช่น สงเคราะห์, อนุเคราะห์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า พบการใช้รูป เอ ในแบบเรียนหลวงเท่านั้น

2) แบบหัดอ่าน ก ข ก กา, แบบสอนอ่านมาตรฐาน ปรากฏการสอนรูปสระเอาะเพียง 2 รูป คือ เอะ, ๑

3) แบบหัดอ่านหนังสือไทย, แบบเรียนใหม่, แบบเรียนบันไดก้าวหน้า, หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2521), หนังสือชุดพื้นฐานภาษา (หลักสูตร พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ (หลักสูตร พ.ศ. 2544) และ หนังสือชุด ภาษาเพื่อชีวิต (หลักสูตร พ.ศ. 2551) ปรากฏการสอนรูปสระเอาะเพียง 3 รูป คือ เอะ, ๑, ๑ ไม่ปรากฏรูป ๑

4) หนังสือสุดาควี, แบบเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2502) และหนังสือเสริมประสบการณ์ ปรากฏการสอนรูปสระเอาะเพียง 2 รูป เท่านั้น คือ ๑, ๑ แต่กลับไม่ปรากฏรูป เอะ ซึ่งเป็นสระเดี่ยวคงรูป อีกทั้งยังไม่ปรากฏการสอนรูป ๑ อีกด้วย

แบบเรียนภาษาไทยที่กำหนดการสอนรูปสระเอาะ /**๑**/ มีจำนวน 4 รูป คือ เอะ, ๑, ๑, ๑ ตามรูปสระในปัจจุบัน ได้แก่ แบบเรียนเร็ว, แบบหัดอ่านเบื้องต้น, แบบแรกเรียน, แบบเรียนเร็วใหม่

นอกจากนี้ลักษณะสระเดี่ยวที่ไม่ปรากฏความแตกต่างทางรูปสระ กล่าวคือ มีรูปสระเดี่ยว ในแบบเรียนภาษาไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ได้แก่ สระอา /a:/ มีรูป -า, สระอี /i:/ มีรูป -ี, สระอุ /u/ มีรูป -ู, สระอู /u:/ มีรูป -ุ, สระแอ /ɛ:/ มีรูป -แ-, สระโอ /o:/ มีรูป -โ- และสระออ /ɔ:/ มีรูป -อ-

1.2 สระประสม (Diphthong)

ลักษณะสระประสมที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาไทยกับสระตามอักษรวิธีโครงสร้างภาษาไทยปัจจุบัน พบความแตกต่างในการสอนสระ ดังนี้

1.2.1 สระเอีย /ia/ ในรูปอักษรปัจจุบันปรากฏ 2 รูป คือ เอียะ [ia], เอีย [i:a] ส่วนในแบบเรียนภาษาไทยมีการแสดงรูปสระแตกต่างกัน ได้แก่

1) แบบเรียนเร็ว, แบบหัดอ่านเบื้องต้น และแบบแรกเรียนปรากฏการสอนรูปสระ 4 รูป โดยแบ่งออกเป็น 2 หน่วยเสียงย่อย ดังนี้

หน่วยเสียงย่อย [ia] ได้แก่ เอียะ สระเสียงสั้นไม่มีตัวสะกด เช่น เพียะ เมียะ, เลียะและ รูป เอีย (ไม่ได้คู้บนสระเอีย) สระเสียงสั้น มีตัวสะกด เช่น เกียน, เตียง, เฮียง, เกียน โดยการแปลง อะ เป็นไม้คู้

หน่วยเสียงย่อย [i:a] ได้แก่ เอีย สระเสียงยาว ปรากฏในคำที่มีตัวสะกดและไม่มีตัวสะกด เช่น เลีย, เขียด, เลียง และรูป -ย- ในสระเสียงยาว มีตัวสะกด เช่น วยง, รยง, สยง พบในคำดั้งเดิมที่มีการสะกดคำแบบโบราณ

2) แบบเรียนเร็วใหม่ ปรากฏการสอนรูปสระ 3 รูป โดยแบ่งออกเป็น 2 หน่วยเสียงย่อย ดังนี้

หน่วยเสียงย่อย [ia] ได้แก่ เอียะ สระเสียงสั้นไม่มีตัวสะกด เช่น เขียะ, เคียะ รูป เอีย สระเสียงสั้น มีตัวสะกด เช่น เลียก, เขียด โดยการแปลง อะ เป็นไม้คู้

หน่วยเสียงย่อย [i:a] ได้แก่ เอีย สระเสียงยาว มีตัวสะกดและไม่มีตัวสะกด เช่น เอีย, เลียง

3) แบบสอนอ่านมาตรฐาน, แบบเรียนบันไดก้าวหน้า, หนังสือชุดสุดาควี, หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2502), หนังสือชุดเสริมประสบการณ์, หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2521), หนังสือชุดพื้นฐานภาษา (หลักสูตร พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ (หลักสูตร พ.ศ. 2544) และหนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2551) ปรากฏการสอนรูปสระเพียง 1 รูป คือ หน่วยเสียงย่อย [i:a] ได้แก่ เอีย สระเสียงยาว มีตัวสะกดและไม่มีตัวสะกด เช่น เตีย, เลียง, โรงเรียน, เขียว, เทียว เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า แบบเรียนที่มีการสอนเช่นเดียวกับ อักษรวิธีโครงสร้างภาษาไทยปัจจุบันมี 2 รูป คือ เียะ [ia] , เีย [i:a] ได้แก่ แบบเรียนหลวง, แบบหัดอ่าน ก ข ก กา, แบบหัดอ่านหนังสือไทยและแบบเรียนใหม่

1.2.2 สระเอือ /**ua**/ ในรูปอักษรปัจจุบันปรากฏ 2 รูป คือ เือะ [**ua**], เือ [**u:a**] ส่วนในแบบเรียนภาษาไทยมีการแสดงรูปสระแตกต่างกัน ได้แก่

1) แบบเรียนเร็ว, แบบหัดอ่านเบื้องต้น, แบบแรกเรียน, แบบเรียนเร็วใหม่ ปรากฏการสอนรูปสระ 3 รูป โดยแบ่งออกเป็น 2 หน่วยเสียงย่อย ดังนี้

หน่วยเสียงย่อย [**ua**] ได้แก่ เือะ สระเสียงสั้นไม่มีตัวสะกด เช่น เกือะ, เคือะ, เชือะ, เหือะ, รูป เือ (ไม่ได้คู่บนสระเอือ) สระเสียงสั้น มีตัวสะกด เช่น เกือน, เกือม, เคือง, เหือน, เอือบ

หน่วยเสียงย่อย [**u:a**] ได้แก่ เือ สระเสียงยาว มีตัวสะกด และไม่มีตัวสะกด เช่น มะเือ , เรือ , เกือน , เมือง , เลือย

2) แบบสอนอ่านมาตรฐาน, แบบเรียนบันไดก้าวหน้า, หนังสือชุดสุดาควี, หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2502), หนังสือชุดเสริมประสบการณ์, หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2521), หนังสือชุดพื้นฐานภาษา (หลักสูตร พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ (หลักสูตร พ.ศ. 2544), หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2551) ปรากฏการสอนรูปสระเพียง 1 รูป คือ หน่วยเสียงย่อย [**u:a**] ได้แก่ เือ สระเสียงยาว มีตัวสะกดและไม่มีตัวสะกด เช่น เพื่อน, เรือ, เมื่อ, เหมือน, เขือก เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า แบบเรียนที่มีการสอนเช่นเดียวกับ อักษรวิธีโครงสร้างภาษาไทยปัจจุบัน ได้แก่ แบบเรียนหลวง, แบบหัดอ่าน ก ข ก กา, แบบหัดอ่านหนังสือไทยและแบบเรียนใหม่

1.2.3 สระอัว /**ua**/ ในรูปอักษรปัจจุบันปรากฏ 3 รูป คือ ัวะ [**ua**], ัว [**u:a**], -ัว [**u:a**] ส่วนในแบบเรียนภาษาไทยมีการแสดงรูปสระแตกต่างกัน ได้แก่

1) แบบเรียนหลวง ปรากฏการสอนรูปสระ 5 รูป โดยแบ่งออกเป็น 2 หน่วยเสียงย่อย ดังนี้ หน่วยเสียงย่อย [**ua**] ได้แก่ รูป ัวะ, ัวะ โดยที่รูป ัวะ และ ัวะ จะปรากฏในคำที่ไม่มีตัวสะกด เสียงสั้น สามารถสะกดได้ทั้งสองรูป โดยไม่มีความแตกต่างทางเสียงสระ เช่น สัวะ, ขัวะ, หัวะ, เผลัวะ นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า การปรากฏรูปสระ ัวะ พบการสอนเฉพาะในแบบเรียนหลวงเท่านั้น

หน่วยเสียงย่อย [u:a] ได้แก่ ัว, -ว และ ัว โดยที่ รูป (ัว) และ รูป (ัว) ปรากฏในคำที่ไม่มีตัวสะกด เสียงยาว เช่น สัว, ขัว, เผลัว นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า การปรากฏรูปสระ ัว เช่น เผลัว พบการสอนเฉพาะในแบบเรียนหลวงเท่านั้น

2) แบบเรียนเร็วและแบบแรกเรียน ปรากฏการสอนรูปสระ 5 รูป โดยแบ่งออกเป็น 2 หน่วยเสียงย่อย ดังนี้

หน่วยเสียงย่อย [ua] ได้แก่ รูป ัวะ, ัว โดยที่รูป ัวะ จะปรากฏในคำที่ไม่มีตัวสะกด เสียงสั้น เช่น ฝัวะ, ฉัวะ, อาฮัวะ, ชัวะ ส่วนรูป ัว จะปรากฏในคำที่มีตัวสะกด เสียงสั้น เช่น กัวง, กัวน, หมัวน, ขมิวน

หน่วยเสียงย่อย [u:a] ได้แก่ ัว, -ว และ ัว โดยที่ รูป ัว ปรากฏในคำที่ไม่มีตัวสะกด เสียงยาว เช่น หัวเกะ, หัวเราะ, บัว, ัว รูป -ว ปรากฏในคำที่มีตัวสะกด เสียงยาว เช่น กวน, ส่วน และ -ว ปรากฏในคำที่ไม่มีตัวสะกด เสียงยาว โดยเป็นคำที่มีตัวสะกดซ้อนกันสองตัว -ว ตัวแรกแทนไม้หันอากาศ และตัวหลังเป็นตัวสะกด เช่น ทัวว, ตวตวน, ทัวทั้ง

3) แบบหัดอ่านเบื้องต้นและแบบเรียนเร็วใหม่ ปรากฏการสอนรูปสระ 4 รูป โดยแบ่งออกเป็น 2 หน่วยเสียงย่อย ดังนี้

หน่วยเสียงย่อย [ua] ได้แก่ รูป ัวะ, ัว โดยที่รูป ัวะ จะปรากฏในคำที่ไม่มีตัวสะกด เสียงสั้น เช่น ชัวะ, คลัวะ ส่วนรูป ัว จะปรากฏในคำที่มีตัวสะกด เสียงสั้น เช่น อัวน, อิว

หน่วยเสียงย่อย [u:a] ได้แก่ ัว และ -ว โดยที่ รูป ัว ปรากฏในคำที่ไม่มีตัวสะกด เสียงยาว เช่น ตัว, ขริัว, บัว, ถัว รูป -ว ปรากฏในคำที่มีตัวสะกด เสียงยาว เช่น ขวบ, ควบ, ขวด, ตัวง, ตวง

4) แบบเรียนใหม่, แบบสอนอ่านมาตรฐาน, แบบเรียนบันไดก้าวหน้า, หนังสือชุดสุดาควิ, หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2502), หนังสือชุดเสริมประสบการณ์, หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2521), หนังสือชุดพื้นฐานภาษา (หลักสูตร พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และ (หลักสูตร พ.ศ. 2544), หนังสือเรียนภาษาไทย (หลักสูตร พ.ศ. 2551) ปรากฏการสอนรูปสระเพียง 2 รูป คือ หน่วยเสียงย่อย [u:a] ได้แก่ ัว, -ว โดยที่ รูป ัว ปรากฏ

ในคำที่ไม่มีตัวสะกด เสียงยาว เช่น รั้ว, คร้ว รูป -ว ปรากฏในคำที่มีตัวสะกด เสียงยาว เช่น อ้วน, ช่วย, ด้วย, ชนวน, สนวน

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า แบบเรียนที่มีการสอนเช่นเดียวกับ อักษรวิธีโครงสร้างภาษาไทยปัจจุบัน มี 3 รูป คือ ัวะ [ua], ัว [u:a], -ว [u:a] ได้แก่ แบบหัดอ่าน ก ข ก กา, แบบหัดอ่านหนังสือไทยและแบบเรียนใหม่

เมื่อพิจารณาการปรากฏรูปสระในแบบเรียนภาษาไทย พบจำนวนรูปสระเรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับ ดังนี้ แบบเรียนเร็ว (61 รูป) แบบแรกเรียน (58 รูป) แบบหัดอ่านเบื้องต้น (54 รูป) แบบเรียนหลวง (49 รูป) แบบเรียนเร็วใหม่ (44 รูป) แบบหัดอ่านหนังสือไทย (41 รูป) แบบเรียนใหม่ (40 รูป) แบบเรียนบันไดก้าวหน้า (36 รูป) หนังสือเรียนภาษาไทย พ.ศ. 2521 (36 รูป) ภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา (36 รูป) ภาษาไทยชุดภาษาเพื่อชีวิต (35 รูป) แบบสอนอ่านมาตรฐาน (31 รูป) แบบหัดอ่าน ก ข ก กา (30 รูป) หนังสือสุดาควี (30 รูป) หนังสือภาษาไทย พ.ศ. 2521 (36 รูป) หนังสือชุดเสริมประสบการณ์ (26 รูป)

รูปสระที่พบที่มีการสอนในแบบเรียนทุกเล่ม จำนวน 25 รูป ได้แก่ -ะ, -า, ไ-, เ-, -า, -า, -ิ, -ี, -ี, -า, -ิ, -ี, -ี, -ี, -อ, -ุ, -ู, -ะ, -แ-, โ-, -อ, -เ-, -ือ, -ัว, -ว เนื่องจากรูปสระดังกล่าวเป็นรูปสระที่มีการสอนในแบบเรียนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้หากพิจารณาจากแบบเรียนที่ไม่มี การสอนสระแต่มีการสอนเป็นคำ วลี ประโยค ยังพบรูปสระดังกล่าว เป็นเพราะสระ ดังกล่าวเมื่อนำมาประกอบเป็นคำและพบว่ามีความหมายทำให้สระ ดังกล่าวเป็นสระปรากฏในทุกแบบเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า รูปสระที่ไม่ปรากฏใช้ แล้วในปัจจุบัน ได้แก่ สระเออะ รูป ี- เช่น เก็ง, เก็น สระเออะ รูป ือ- เช่น เกื่อง, เกือน สระเออะ รูป -เ- เช่น สงเคราะห์, อนุเคราะห์ สระเอีย รูป ือ- เช่น เกียน, เตียง สระเอีย รูป -ย- เช่น วยง, รยง, สย่ม สระเอือ รูป ือ- เช่น เคื่อง, เือน สระัว รูป ัวะ เช่น เผลัวะ สระัวะ รูป ัว เช่น ก้วง, ก้วน สระัว รูป -ว เช่น ท้ว, ตวตวน

2. รูปแบบการนำเสนอสระ แบบเรียนภาษาไทยมีการนำเสนอสระเพื่อให้ ผู้เรียนได้ฝึกอ่านเขียนในเบื้องต้น พบว่าเป็นการนำวิธีสอนภาษา Phonics Method ที่เน้นการสอนในเรื่องของเสียงโดยเริ่มจากพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ การสอนสะกดคำ การแจกลูก โดยให้ผู้เรียนรู้หลักในการแจกลูก สะกดคำและออกเสียงตาม ผู้วิจัย จำแนกการนำเสนอสระออกได้ 4 รูปแบบ ดังนี้

- โ- อ่านว่า โอ (เรียกว่า สระโ ไหม้มัน)
- ๕-๑ อ่านว่า อือ (สระ อือ ที่ไม่มีตัวสะกด จะมีตัว อ เคียง)

(หนังสือเรียน ชุดภาษาเพื่อชีวิต, 2551, หน้า 5 - 47)

จากตัวอย่างข้างต้น หนังสือเรียน ชุดภาษาเพื่อชีวิต มีการสอนรูป-ชื่อสระ แสดงคำอ่านของสระโดยนำตัว อ เข้าไปเคียงสระตัวนั้น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่าแบบเรียนเล่มนี้ไม่กล่าวถึงคำอ่านของชื่อสระ 3 รูป ได้แก่ สระ เ- แ- และ โ- แต่นำสระดังกล่าวไปเป็นตัวออย่างในการสอนแจกลูก ทำให้ผู้เรียนไม่ได้ฝึกการอ่านชื่อสระครบทั้งหมด แต่ในตอนท้ายเล่มมีการสอนเรียงรูปสระ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นรูปสระทั้งหมดที่ได้สอนไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ะ ำ ิ ึ ื ๕ อ ุ ู ๕ ๕
แ ะ แ โะ โ ๕ ๕ อ ๕-๕ ๕-๑ ๕-๒ ๕-๒
๕-๑ ๕-๒ ๕-๒ ๕-๒ ๕-๒ ๕-๒

(หนังสือเรียน ชุดภาษาเพื่อชีวิต, 2551, หน้า 150)

จากตัวอย่างข้างต้นมีการนำรูปสระทั้งหมดมาแสดงในตอนท้ายเล่ม โดยมีการแสดงรูปสระ เ- แ- และ โ- ด้วย แม้ว่าจะไม่ปรากฏในการสอนคำอ่านรูปสระดังกล่าวในตอนต้น แต่สระทั้งสามรูปนี้นักดับมีการสอนในเรื่องการแจกลูกตรึงสระและมาปรากฏตอนท้ายเล่มในจำนวน 25 รูป ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการสอนรูปสระให้สอดคล้องกันทั้งหมดและควรมีการสอนอ่านรูปสระดังกล่าวด้วย นอกจากนี้พบว่า ไม่ปรากฏการสอนรูปสระจำนวน 3 รูป ได้แก่ สระ ๕-๒ ๕-๒ ๕-๒ เป็นเพราะสระทั้งสามรูปนี้เป็นสระประสมเสียงสั้นและปรากฏคำที่มีใช้จำนวนน้อย จึงไม่นำมาใช้ในการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แต่ทั้งนี้หากต้องการให้ผู้เรียนได้รู้จักคำอ่านของสระทุกรูปก็เป็นข้อควรพิจารณาอีกประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนรู้จักรูปสระทั้งหมด

2.2.3 การสอนสระโดยวิธีการแจกลูก เป็นการนำวิธีการสอนแบบ Phonics Method มาใช้ในการสอน โดยการเทียบเคียงการออกเสียง (Analogic phonics instruction) ในการแจกลูกพยัญชนะกับสระที่ละตัว และใช้การเล่าเสียงตามสระแม่ ก กา ซึ่งปรากฏในแบบเรียนภาษาไทย ได้แก่ แบบเรียนหลวง,

แบบเรียนเร็ว, แบบหัดอ่าน ก ข ก กา, แบบหัดอ่านเบื้องต้น, แบบแรกเรียน, แบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนต้น, หนังสือเรียน ชุดภาษาเพื่อชีวิต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บทที่ 1	อ	ก	จ	ด	ต	บ	ป	
	ะ	า	ิ	ี	ึ	ุ	ู	
อ	อะ	อา	อิ	อี	อุ	อู	อุ	อู
บทที่ 3	ข	ฅ	ถ	ผ	ฝ	ส	ห	
ข	ชะ	ชา	ชิ	ชี	ชู	ชู	ชู	ชู
บทที่ 5	ค	ก	ช	ซ	ท	น	พ	ฟ
ค	คะ	คา	คิ	คี	คู	คู	คู	คู

(แบบเรียนเร็วใหม่เล่ม 1 ตอนต้น, 2480, หน้า 1, 19, 23)

จากตัวอย่างข้างต้นนี้มีการนำเสนอสระโดยการแจกลูกและให้ผู้เรียนรู้จักสระไปพร้อมกับพยัญชนะ ซึ่งในตอนต้นนี้มีการสอนสระจำนวน 8 รูปในแนวนอน ได้แก่ ะ ะ ะ ะ ะ ะ ะ ะ และในแนวตั้งเป็นการสอนพยัญชนะ เช่น อะ ชะ คะ เป็นต้น โดยแบ่งการสอนพยัญชนะตามอักษรสามหมู่ในแต่ละบท เริ่มจากบทที่ 1 สอนแจกลูกสระกับอักษรกลาง (อ ก จ ด ต บ ป) บทที่ 2 สอนแจกลูกสระกับอักษรสูง (ข ฅ ถ ผ ฝ ส ห) และในบทที่ 3 สอนแจกลูกสระกับอักษรต่ำ (ค ง ช ซ ท น พ ฟ ม ย ร ล ว ฮ) ตามลำดับ การสอนอ่านในแนวนอนนั้น บรรทัดแรกการอ่านสระให้นำพยัญชนะตัว อ เข้าไป การชี้ตัว อ เข้าไปเทียบเคียงในการออกเสียงสระเพราะหน่วยเสียง /w/ เป็นพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่ช่องระหว่างเส้นเสียงเมื่อนำไปเทียบเคียงสระทำให้ออกเสียงได้ง่าย และนำเสียง /อ/ มาใช้ในการอ่านสระ ยกตัวอย่าง เช่น ะ อ่านว่า อะ ะ อ่านว่า อา เป็นต้น และฝึกอ่านไล่เป็นลำดับ เช่น อะ อา อิ อี อี อู จากนั้นไล่อ่านไปที่ละบรรทัดจากซ้ายไปขวาโดยนำพยัญชนะแต่ละตัวเข้าไปเทียบเคียงกับสระที่กำหนดและฝึกอ่านเรื่อยไป ยกตัวอย่าง เช่น กะ กา กิ กี่ กี้ กู ูก เป็นต้น เมื่ออ่านตามแนวนอนแล้วให้ฝึกอ่านตามแนวตั้ง ยกตัวอย่าง เช่น อะ กะ จะ ตะ ตะ บะ ปะ และอ่านไล่ไปที่ละแถวจนครบ นอกจากนี้ครูสามารถใช้แนวการสอนอ่านนี้สอนทบทวนการจดจำพยัญชนะและสระ กล่าวคือ หากต้องการให้ผู้เรียนจดจำสระได้ให้อ่านจากซ้ายไปขวา หากต้องการให้ผู้เรียนจดจำพยัญชนะได้ให้อ่านจากบนลงล่างหรือจากข้างล่างขึ้นมาข้างบนเป็นแถว ๆ ไป หลังจากเรียนสระ 8 รูปแล้วให้ฝึกอ่านแจกลูกตามพยัญชนะในอักษรกลาง สูง และต่ำ

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการแสดงรูปแบบการแจกลูกโดยฝึกให้
ผู้เรียนนำสระด้านบนแจกลงไปตามตัวอักษรด้านซ้ายมือทีละตัว และแจกลูกไปตาม
สระที่กำหนด จากนั้นให้ผู้เรียนไล่อ่านไปที่ละสระ

2.2.4 การสอนสระโดยวิธีสะกดคำ เป็นการสังเคราะห์การออกเสียง
(Synthetic phonics instruction) โดยเริ่มจากการสอนเสียงของตัวอักษรแต่ละตัว
หลังจากนั้นจึงสอนการผสมเสียงสระกับตัวอักษรเพื่อให้ผู้อ่านสามารถอ่านออกเสียง
ได้ จุดมุ่งหมายของการสอนแบบนี้ คือ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเสียงของตัวอักษรแต่ละตัว
และผสมเสียงสระจนสามารถที่จะออกเสียงคำนั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการนำ
เสนอสระ โดยการสะกดคำทีละคำตามสระในแม่ ก กา ซึ่งปรากฏในแบบเรียน
ภาษาไทย ได้แก่ แบบหัดอ่านหนังสือไทย, แบบเรียนใหม่ เล่ม 1 ภาค 1 และ
หนังสือเรียน ชุดพื้นฐานภาษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก	า	กา	กา	กา
ม	ี	มี	กา	มี
			ขา	๒ ขา

(แบบหัดอ่านหนังสือไทย เล่มต้น, 2464, หน้า 1-2)

จากตัวอย่างข้างต้น แบบหัดอ่านหนังสือไทย เล่มต้น เริ่มต้นบทเรียนด้วย
การสอนสะกดคำ ประกอบด้วยพยัญชนะกับสระในแม่ ก กา เช่น ก กา ก กา อ่านสะกด
คำเป็น ก อา กา โดยที่ไม่มีการสอนแจกลูกและไม่มีการสอนตามลำดับพยัญชนะ
หรือการสอนพยัญชนะตามอักษรสามหมู่ ผู้เขียนจะยกตัวอย่างคำ วลี หรือประโยค
จากตัวอย่างคำที่นำมาสะกดให้อ่าน ดังนั้นการเลือกคำที่นำมาสอนสะกดจึงเป็น
คำที่มีความหมายเท่านั้น

บทสรุป

1. การศึกษาลักษณะการสอนสระในแบบเรียนภาษาไทย พบการเปลี่ยนแปลง
การสอนรูปสระที่เหมือนและแตกต่างกันไปทั้งในสระเดี่ยวและสระประสม บางรูป
สระเคยปรากฏใช้และยกเลิกไป เช่น สระ รูป (-อ) และ รูป (-ัว) ที่ปรากฏในคำที่ไม่มี
ตัวสะกด เสียงยาว เช่น ผลัว, เผลัว (อ่านว่า ผลัว) โดยไม่มีความแตกต่างทางเสียง
จึงยกเลิกความซ้ำซ้อนนี้ไป จึงสอนรูป (-อ) เพียงรูปเดียวในแบบเรียนยุคต่อมา
นอกจากนี้ยังพบว่า แบบเรียนบางเล่มมีการสอนรูปสระไม่ครบ ดังเช่น หนังสือเสริม

ประสบการณ์ไม่ปรากฏการสอนคำที่ประสมด้วยรูปสระ -e- และ -ะ ซึ่งเป็นสระเดี่ยว พื้นฐานที่สำคัญในการสอนอ่านเบื้องต้น ส่วน หนังสือชุด ภาษาเพื่อชีวิต (หลักสูตร พ.ศ. 2551) ในปัจจุบันไม่ปรากฏการสอนรูปสระประสมเสียงสั้น ได้แก่ สระ -ะวะ, -เียะ, -เือะ ตามรูปสระในอักษรวิธีปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรมีการสอนรูปสระ ให้ครบทุกรูป เนื่องจากแบบเรียนจัดเป็นวัสดุในสอนอ่านสำหรับเด็กเริ่มเรียน อ่านเขียนเบื้องต้น หากผู้เรียนรู้จักรูปสระครบทุกรูปจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการอ่าน วัสดุอื่นต่อไป

2. รูปแบบการนำเสนอสระในแบบเรียนภาษาไทย มีลักษณะการสอนที่ให้ความสำคัญกับการสอนเรื่องเสียง (Phonics) สอดคล้องกับสถาบันสุขภาพแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา (The National Institute of Health of America, 2008) วิจัยพบว่า วิธีการที่ดีที่สุดในการเรียนรู้ด้วยกระบวนการอ่านนั้นจะต้องประกอบด้วย ปัจจัย 2 ประการ คือ 1) การเรียนรู้แยกแยะตัวอักษร 2) การเรียนรู้แยกแยะเสียงที่มีความสัมพันธ์กับตัวอักษรแต่ละตัว Phonics Method จึงเป็นการสร้างพื้นฐาน การอ่านที่ดีทำให้มีผู้นำวิธีนี้มาใช้เพื่อแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียน ดังที่ สตาห์ล (Stahl, 1998) ได้เขียนบทความลงในวารสาร Reading and Writing Quarterly: Overcoming Learning Difficulties ว่า การสอนอ่านวิธีนี้เป็นวิธีที่มีระบบและมีประสิทธิภาพ สามารถปรับปรุงและพัฒนาการอ่านของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาจากแบบเรียนหลวง, แบบเรียนเร็ว, แบบหัดอ่าน ก ข ก กา, แบบหัด อ่านเบื้องต้น นั้นให้ความสำคัญกับวิธีโฟนิคส์ (Phonics) ในการแจกลูกสระทีละตัว และแยกตามอักษรสามหมู่โดยละเอียด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากรูปแบบ การสอนลักษณะสระในหนังสือเรียน ชุดภาษาเพื่อชีวิต (หลักสูตร พ.ศ. 2551) ซึ่งเป็นแบบเรียนที่ใช้สอนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดทั่วประเทศในปัจจุบัน พบว่า มีรูปแบบการสอนสระถึง 3 วิธี ได้แก่ การสอนรูป-ชื่อสระ สอนสระโดยการตรึงสระ และการแจกลูกสระ แต่ทั้งนี้การสอนสระแต่ละรูปแบบมีรูปแบบการสอน แตกต่างกันไป ดังเช่น สระ -เีย สอนโดยใช้รูปแบบการตรึงสระแต่ไม่ปรากฏใน การสอนแจกลูก, สระ -ือ มีการสอนแจกลูกแต่ไม่มีการสอนตรึงสระ ส่วนสระ -า ปรากฏการใช้รูปแบบทั้งสองลักษณะ คือ การตรึงสระและการแจกลูก การสอนสระ ในแบบเรียนปัจจุบันผู้วิจัยเห็นว่ายังขาดความสม่ำเสมอในการสอนรูปแบบสระให้ เหมือนกันทั้งหมดเพราะหากมีการสอนแจกลูกสระและการตรึงสระในสระ -า ก็ควรที่

จะใช้รูปแบบเดียวกันนี้ด้วยกับสระ เีย และสระ อี อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในการเรียนเพราะขาดความสม่ำเสมอและความต่อเนื่องในการฝึกอ่านเพื่อการจดจำรูปสระ อันเป็นกระบวนการพื้นฐานสำคัญในการสอนให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้

3. แบบเรียนภาษาไทยที่ไม่ปรากฏรูปแบบการนำเสนอสระ มีจำนวน 6 แบบเรียน ได้แก่ แบบสอนอ่านมาตรฐาน, แบบเรียนบันไดก้าวหน้า, แบบเรียนสุคาควี, แบบเรียนภาษาไทย (พุทธศักราช 2502), หนังสือชุดเสริมประสบการณ์ภาษาไทย, หนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (พุทธศักราช 2521) เนื่องจากแบบเรียนดังกล่าวมีลักษณะการสอนแผนใหม่ที่เน้นการอ่านเป็นคำและเนื้อเรื่อง โดยมีได้ให้ความสำคัญกับการสอนรูปและการแจกลูกซึ่ง เสริมแสง พันธุมสุด (2530) กล่าวถึง แบบเรียนบันไดก้าวหน้าตามการศึกษาแผนใหม่ต้องการให้นักเรียนเรียนเป็นคำและประโยค แม้ว่าจะมีข้อดีคือเนื้อหาอ่าน น่าสนใจ แต่ข้อบกพร่อง คือ เด็กไม่รู้จักรูปพยัญชนะ สระวรรณยุกต์ การแจกลูก และสะกดคำ ทำให้แบบเรียนชุดนี้ใช้ได้เพียง 2 ปีก็ยกเลิกไป เพราะนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อีกทั้งสังเกตเห็นว่าปัญหาการอ่านนี้เกิดจากแบบเรียน จึงนำแบบเรียนเล่มอื่นเข้ามาใช้แทน ด้วยเหตุนี้แสดงให้เห็นว่าแบบเรียนมีความสำคัญในการสอนอ่านและเขียนเบื้องต้น เนื้อหาและรูปแบบการสอนจึงเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาเพื่อให้ได้วัสดุการสอนที่เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้และเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการอ่านเขียนเบื้องต้น ดังนั้นรูปแบบการสอนสระในแบบเรียนภาษาไทยจึงเป็นพื้นฐานที่ฝึกให้ผู้เรียนอ่านและจดจำเสียงสระ และเป็นหลักการสำคัญที่มุ่งให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ต่อไป เมื่อกลับมาพิจารณาหนังสือชุด ภาษาเพื่อชีวิต (หลักสูตร พ.ศ. 2551) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังพบว่า มีข้อควรพิจารณาทั้งในด้านลักษณะการสอนสระและรูปแบบการนำเสนอสระ ดังที่ผู้วิจัยกล่าวไว้ในข้างต้น อันจะเป็นการเสนอแนวทางในการพัฒนาแบบเรียนภาษาไทยในอนาคต

บรรณานุกรม

- กาญจนา นาคสกุล และคณะ. (2541). *ระบบเสียงภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดรอุณ กิจจิฑูร, หลวง และฉันทน์ ข้าวิไล. (2480). *แบบเรียนเร็วใหม่เล่ม 1 ตอนต้น*. พระนคร: กรุงเทพฯการพิมพ์.
- ผดุง วิทยาเสริม, พระยา (จำกัด พलगูร). (2464). *แบบหัดอ่านหนังสือไทย เล่มต้น*. พระนคร: ศรีหงส์.
- ศรีสุนทรโวหาร, พระยา (น้อย อาจารย์ยางกูร). (2414). *แบบเรียนหลวง*. พระนคร: หลวงอินทรมนตรี.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2551). *หนังสือเรียน ชุดภาษาเพื่อชีวิต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เสริมแสง พันธุมสุด, หม่อมหลวง. (2530). *พัฒนาการของแบบเรียนหลักภาษาไทย: วิเคราะห์เฉพาะแบบเรียนหลักภาษาชั้นต้น*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Webster, N. (1824). *The American Spelling Book; containing The Rudiments of the English Language for the Schools in the United States*. This edition of the American Spelling Book, Vermont.
- Stevens, P. (1968). *Linguistics and Research in Modern Language Teaching* In Modern Language Teaching Papers from the 9th F.I.P.L.V Congress, Hans Jalling, ed. London: Oxford University Press.
- Stahl, S. A. (1998). *Systematic Phonics Instruction Helps Students Learn to Read: Evidence from the National Reading Panel's Meta-Analysis*. University of Georgia.
- Stuebing, K. K., Barth, A. E., Cirino, P.T., Francis, D. J., & Fletcher, Jack M. A. (2008). Response to recent Reanalyzes of the National Reading Panel report: Effects of systematic phonics instruction are practically significant. *Journal of Educational Psychology*, 100(1), 123-134.